

UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	DEJEPIS				
Časový rozsah výučby					
Ročník	1.	2.	3.	4.	Spolu
Štátny vzdelávací program					6
Školský vzdelávací program	2	2	2		6
Kód a názov odboru štúdia	7902 500 gymnázium				
Stupeň vzdelania	vyššie sekundárne vzdelanie ISCED 3A				
Forma štúdia	denná				
Dĺžka štúdia	štvorročná				
Vyučovacia jazyk	slovenský jazyk				

Charakteristika predmetu

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenských skupín. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

Ciele vyučovacieho predmetu

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom:

- poznávať históriu, ktorá nepredstavuje uzavretú minulosť (sumu faktov a letopočtov) so vždy konečnými a jednostrannými interpretáciami
- poznávať históriu, ktorá je výsledkom mnohostranného a protirečivého procesu
- poznávať históriu na základe kritickej analýzy primeraných multiperspektívnych (mnohostranných) školských historických prameňov, ktoré považujeme za základný prostriedok nadobúdania spôsobilosti rozumieť dejinám, preto aj za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i učebníc dejepisu
- rozvíjať komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, prostredníctvom ktorých žiaci riešia uvedené úlohy a problémy
- rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií

Základné predmetové kompetencie (spôsobilosti)

Žiaci si kladú otázky

- použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií

- s historickým časom
 - zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
 - zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchronných celkov

- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
 - identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
 - používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti
 - **s historickým priestorom**
 - rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi
 - vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
 - chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
 - chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
 - chápať úlohu osobností v dejinách
 - **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi**
 - vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
 - charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
 - určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
 - vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
 - objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
 - charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
 - určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život
- aplikujú ich v nových situáciách, v „skúmateľských“ postojoch a pracovných postupoch pri analýze školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňov-stopách po minulosti**
- pri vymedzovaní predmetu skúmania
 - pri analyzovaní štruktúry problému
 - pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
 - pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
 - pri myslení v alternatívach
 - pri vytvorení plánu skúmania
 - pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
 - pri vytváraní záznamu zo skúmania
- pri vyhľadávaní relevantných informácií**
- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov kombinovaných
 - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
 - z odbornej, populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie
- pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty**
- pri vyberaní informácií
 - pri organizovaní informácií
 - pri porovnávaní informácií
 - pri rozlišovaní informácií
 - pri zaraďovaní informácií
 - pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií
- pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu**
- pri zoradení výsledkov
 - pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného
 - pri určovaní podstatného, kľúčového
 - pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
 - pri vyhodnocovaní správnosti postupu
 - pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Stratégia vyučovania

V procese vyučovania sa budú využívať metódy, ktoré pomôžu prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Vo zvýšenej miere sa budú uplatňovať: rozhovor (Sokratovský, heuristický), beseda, dramatizácia, práca s historickým prameňom, metódy rekonštrukčného typu, samostatné projekty, riešenie problémov, metódy situačné, metódy inscenačné, didaktické hry, skupinové a kooperatívne vyučovanie, partnerské vyučovanie, individuálna a individualizované vyučovanie, samostatná práca žiakov, kritické myslenie, brainstorming, vyučovanie podporované počítačom.

V procese vyučovania budeme využívať nasledovné spôsoby hodnotenia: priebežné hodnotenie – motivačné, ústne skúšanie, rozhovor, písomné skúšky, didaktické testy, hodnotenie samostatných projektov.

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Odborná literatúra

Bartl a kol.: Dejepis pre 1. ročník gymnázií, SPN, Bratislava, 2000.

Atlas svetových dejín 1. diel : Pravek – stredovek, Vojenský kartografický ústav (VKÚ), š.p. Harmanec, v licencií Kartografie Praha a.s., 1996

Atlas svetových dejín 2. diel : Stredovek – novovek, VKÚ, š.p. Harmanec, 1997

Pravek, starovek – dejepisné atlasy pre základné školy a viacročné gymnáziá, VKÚ, š.p. Harmanec, 1996.

Stredovek – dejepisné atlasy pre základné školy a osemročné gymnáziá, VKÚ, š.p. Harmanec, 1997.

Novovek – dejepisné atlasy pre základné školy a osemročné gymnáziá, VKÚ, š.p. Harmanec, 1997.

Z prameňov našich dejín, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 1974.

Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I. a II. zväzok, Národné literárne centrum, Bratislava, 1998.

Články a texty z odbornej a populárnovedeckej tlače

Historická revue, Historický časopis, zborníky a materiály z odborných konferencií.

Didaktická technika

Dataprojektor, tabuľa, videotechnika, interaktívna tabuľa.

Materiálne výučbové prostriedky

Texty, historické dokumenty, originály, kópie a vyobrazenia historických prameňov, audio a videozáznamy, CD, DVD, slepé mapy.

Ďalšie zdroje

Internet, knižnica, denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie, muzeálne expozície, archívy, kroniky, oral history.

DEJEPIS 1. ročník				2 hodiny týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín
Názov tematického celku Témy	Hodiny	Prierezové témy	Očakávané vzdelávacie výstupy	Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov
Z regiónu do minulosti	2		Žiak má:	Žiak:
Čas a priestor	2	Multikultúrna výchova	poznať svoj región z historického hľadiska vedieť používať časovú priamku	<i>vedel identifikovať stopy minulosti vo svojom okolí dokázal rozpoznať kultúrnu a národnostnú rôznorodosť regiónu, dokázal správne použiť periodické termíny – medzníky, pracovať s časovou priamkou, vedel zostaviť chronologickú tabuľku.</i>
Historikova dielňa	3		Žiak má:	Žiak:
Osobitosti historikového poznávania	1	Multikultúrna výchova	spoznať špecifiká práce historika (metódy práce historika)	<i>vedel porovnať metódy historiografie s metódami exaktných vied, dokázal rozlíšiť hranice objektivity historika.</i>
Historické pramene	2		spoznať význam historického prameňa, oboznámiť sa s problematikou skúmania historických prameňov (klasifikácia)	<i>vedel rozpoznať rôzne druhy prameňov, dokázal aplikovať postupne súbor adekvátnych otázok k školskému historickému prameňu.</i>
Fenomény antického sveta	10		Žiak má:	Žiak:
Odkaz antiky	7	Multikultúrna výchova	získať informácie o vzniku a rozširovaní princípov demokracie v antickom svete (antická demokracia)	<i>vedel uviesť znaky priamej demokracie, dokázal porovnať antickú demokraciu s modernou demokraciou, dokázal porovnať politický systém aténskej demokracie a rímskej republiky, vedel zovšeobecniť civilizačný odkaz antiky pre súčasnosť.</i>

Antický človek	2		spoznať rozmanitosť antickej kultúry ako základu kultúry európskej (vzdelanosť a kultúra)	<i>dokázal zhodnotiť význam kalokagatie pre súčasnosť, vedel v podstatných znakoch rozlíšiť umelecké slohy antiky vedel vymenovať aspoň troch antických filozofov.</i>
Kresťanstvo	1		analyzovať špecifiká vzniku kresťanstva (kresťanstvo – zrod)	<i>vedel špecifikovať podmienky vzniku kresťanstva v období rímskeho cisárstva.</i>
Fenomény stredovekého sveta	9		Žiak má:	Žiak:
Feudalizmus	6	Multikultúrna výchova	osvojiť si základné pojmy a periodizáciu obdobia stredoveku, spoznať sociálnu štruktúru spoločnosti, spoznať významné etapy vývoja štátov, pochopiť miesto cirkvi v stredovekej spoločnosti (feudum, monarchia, stavy, svetská vs. cirkevná moc).	<i>vedel identifikovať sociálnu štruktúru spoločnosti v období raného a vrcholného stredoveku, dokázal nakresliť graf lénnych vzťahov a rozlíšiť pojmy vazal, poddaný, dokázal charakterizovať premeny stredovekého štátu, uviesť dôsledky Veľkej schizmy, vedel uviesť príčiny napätia medzi svetskou a cirkevnou mocou.</i>
Stredoveký človek	1		analyzovať vznik a rozvoj stredovekých miest (hrad, mesto, dedina, kláštor).	<i>vedel odhaliť vzťahy medzi mestom a dedinou, dokázal vymenovať špecifické znaky kráľovského mesta a vysvetliť pojem privilégium.</i>
Kultúra stredoveku	2		spoznať vplyv náboženstva na stredovekú kultúru, analyzovať príčiny náboženského napätia, vymenovať základné znaky stredovekého umenia (kresťanstvo a islam, vzdelanosť, kultúra európskeho západu a východu).	<i>dokázal vystihnúť spoločné a rozdielne znaky kresťanstva a islamu, vedel vysvetliť pojem reconquista.</i>
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	7		Žiak má:	Žiak:

Veľká Morava	6	Multikultúrna výchova	načrtnúť príchod Slovanov, analyzovať spolužitie Slovanov so susedmi, usporiadať základné fakty politického vývinu Veľkej Moravy, zhodnotiť význam byzantskej misie (<i>kontinuita osídlenia, kmeňové zväzy, byzantská misia</i>).	<i>vedel vymenovať najstaršie národy v Karpatskej kotline, dokázal vymedziť pravlasť Slovanov, rozpoznať migračné prúdy Slovanov, vedel charakterizovať slovansko-avarské spolužitie, dokázal vysvetliť okolnosti vzniku Veľkej Moravy, dokázal odhaliť príčiny a dôsledky napätia medzi Mojmirom a Pribinom, Rastislavom a Svätoplukom, vedel charakterizovať vzťahy medzi Veľkou Moravou a Franskou ríšou, dokázal opísať pôsobenie Konštantína a Metoda na Veľkej Morave.</i>
Život našich predkov	1		popísať spôsob života starých Slovanov (<i>hradisko</i>).	<i>dokázal opísať život na slovanskom hradisku.</i>
Uhorské kráľovstvo	11		Žiak má:	Žiak:
Formovanie Uhorského kráľovstva	3	Projekt	popísať vznik Uhorska, vymenovať najvýznamnejších panovníkov, vybrať najvýznamnejšie udalosti (<i>panovník, dynastia, tatársky vpád</i>).	<i>opísal proces formovania Uhorského kráľovstva, analyzovať Ponaučenia kráľa Štefana synovi Imrichovi, vedel uviesť výhody a nevýhody mnohonárodnostného uhorského štátu, dokázal zhodnotiť význam Zlatej buly, dokázal uviesť dôsledky tatárskeho vpádu do Uhorska,</i>
Slováci v Uhorsku	2		spoznať miesto Slovákov v stredovekom Uhorsku (<i>začlenenie územia Slovenska do Uhorského kráľovstva, formovanie slovenskej etnickej identity</i>).	<i>spoznal postupný proces začleňovania územia Slovenska do Uhorského kráľovstva, dokázal analyzovať Privilégium pro Slavis ako dôkaz formovania slovenskej etnickej identity.</i>

Spôsob fungovania a organizácia štátu	2		vysvetliť štruktúru a fungovanie uhorského štátu, analyzovať sociálnu štruktúru a procesy, ktoré v nej prebiehali (<i>župa, cirkevná správa, mestá, mestské privilégia, kolonizácia, baníctvo, uhorskí magnáti, od poddaného k nevoľníkovi</i>).	<i>analyzoval mestské privilégia na príkladoch stredovekých miest, dokázal rozlíšiť pojmy poddaný a nevoľník, vedel vysvetliť okolnosti vzniku nevoľníctva v Uhorsku, dokázal identifikovať sociálnu štruktúru uhorského kráľovstva, dokázal opísať postavenie uhorských magnátov.</i>
Uhorsko vo vzťahu k českému a poľskému kráľovstvu	2		vymedziť miesto Uhorska v stredoeurópskom priestore (<i>dynastická politika, únie, Višegrad, husiti, bratrci</i>).	<i>vedel uviesť dôsledky husitských vpádov do Uhorska.</i>
Vzdelanosť a kultúra uhorského stredoveku	2		zhodnotiť vplyvy európskej kultúry na uhorskú kultúru (<i>slovenská gotická cesta, humanizmus a renesancia</i>).	<i>vedel zostaviť plán trasy po slovenskej gotickej ceste, vedel zostaviť obrazový materiál architektonických pamiatok zo slovenskej gotickej cesty, vedel zhodnotiť kultúrny rozvoj Uhorska za vlády Mateja Korvína.</i>
Fenomény novovekého sveta	14		Žiak má:	Žiak:

Novoveké myslenie a kultúra	4	Mutikultúrna výchova	<p>analyzovať príčiny nástupu humanizmu a renesancie, opísať process reformácie a protireformácie, zhodnotiť význam osvietenstva pre obdobie novoveku (kníhtlač, humanizmus, renesancia, reformácia a protireformácia, osvietenstvo).</p>	<p>vedel vysvetliť pojem kníhtlač, dokázal zhodnotiť význam kníhtlače pre človeka raného novoveku a človeka súčasnosti, dokázal uviesť pozitíva a negatíva slobodného šírenia myšlienok, vedel porovnať možnosti slobody prejavu v stredoveku a novoveku, vedel vysvetliť pojmy humanizmus a renesancia, dokázal vytvoriť mentálnu mapu pojmov, ktoré súvisia so stredovekým a novovekým myslením, na základe analýzy prameňov vysvetliť a príčiny reformácie, vedel ukázať na mape smery šírenia reformácie v Európe, dokázal vysvetliť hlavné dôsledky reformačného procesu, dokázal vysvetliť rozhodnutia Tridentského koncilu v kontexte reakcie katolíckej cirkvi na reformáciu, vedel charakterizovať na základe písomných prameňov činnosť jezuitov, vysvetliť výrok 1. Kanta: „Osvietenstvo je vykročením človeka z nerozumnosti zavinenej ním samotným.“</p>
Novoveký človek	1		<p>definovať miesto mešťana v spoločnosti a opísať zmeny meštianskeho stavu (mešťan, podnikateľ).</p>	<p>vedel pochopiť význam meštianskej vrstvy ako nového prvku v stredovekej a ranonovovekej spoločnosti.</p>
Premeny novovekého štátu	4		<p>pochopiť vplyv osvietenstva na zmenu vnímania úlohy štátu (absolutizmus, parlamentarizmus, revolúcie).</p>	<p>dokázal pochopiť prepojenie medzi osvietenstvom a snahou o reformu spoločnosti, dokázal pochopiť na základe koncepcie základných ľudských práv zmenu vnímania človeka osvietenstva a stredoveku, vedel vytvoriť porovnávaciu tabuľku základných znakov absolutizmu a parlamentarizmu, dokázal pochopiť základné príčiny napätia medzi absolutistickým panovníkom a nastupujúcim meštianskym stavom, analyzovať Habeas corpus act a Bili of rights.</p>

Vláda z vôle občana	2		opísať vznik anglických kolónií analyzovať príčiny napätia s korunou vymedziť najdôležitejšie udalosti boja za nezávislosť (<i>deklarácia nezávislosti USA</i>).	<i>vedel analyzovať Deklarácie nezávislosti USA z hľadiska poznatkov o ľudských právach a o osvietenstve.</i>
Revolúcia bez mantinelov	3		analyzovať krízu absolutizmu vymedziť najdôležitejšie etapy, udalosti, osobnosti francúzskej revolúcie, rozoznať protirečivosť revolučného procesu (<i>republika, jakobínsky teror</i>).	<i>vedel definovať základné pojmy francúzskej revolúcie: národné zhromaždenie, republika, jakobínsky teror, na základe analýzy Deklarácie práv človeka a občana a Zákona o podozrivých, dokázal identifikovať vzťah medzi Deklaráciou práv človeka a občana a Deklaráciou nezávislosti USA, dokázal posúdiť klady a zápory revolúcie.</i>
Habsburská monarchia v novoveku	10		Žiak má:	Žiak:
Koniec stredovekého Uhorska	3	Projekt	opísať proces dynastickej výmeny – nástup Habsburgovcov, opísať prenikanie reformácie a jej dôsledky, analyzovať stavovské povstania (<i>Moháč, Habsburgovci, stavovský odboj, reformácia, satumarský mier</i>).	<i>vedel uviesť politické, hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón, dokázal na jednom príklade uviesť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní, dokázal porovnať proces reformácie a protireformácie v Uhorsku s kontextom Európy, dokázal analyzovať závery Satumarského mieru a zhodnotiť jeho význam pre uhorskú šľachtu a Habsburgovcov.</i>
Turci v Uhorsku	2		opísať tureckú expanziu do Uhorska charakterizovať postavenie Slovenska v období tureckej expanzie (<i>rozdelenie Uhorska, Slovensko na hranici Osmanskej ríše</i>).	<i>vedel identifikovať dôležité medzníky vojen s Turkami, vedel zakresliť do obrysovej mapy nové územné členenie Uhorska, dokázal uviesť dôsledky tureckej prítomnosti v Uhorsku,</i>

Človek osvietenstva	4		analyzovať obdobie osvietenského absolutizmu, uviesť prínos osvietenských reforiem (osvietenský absolutizmus, jezuitský a tereziánsky školský systém, koniec nevoľníctva, náboženská tolerancia).	dokázal porovnávať osvietenský absolutizmus a absolutizmus, vedel uviesť najvýznamnejšie reformy Márie Terézie a Jozefa II., dokázal zhodnotiť význam povinnej školskej dochádzky, dokázal zhodnotiť život roľníka po zrušení nevoľníctva v Uhorsku.
Habsburgovci v európskej politike	1		vysvetliť ciele a dôsledky európskej politiky Habsburgovcov (súperenie o hegemoniu s Francúzskom, vznik prusko-rakúskeho súperenia).	dokázal uviesť príčiny súperenia Habsburgovcov o hegemoniu v Európe.

DEJEPIS 2. ročník				2 hodiny týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín
Názov tematického celku Témy	Hodiny	Prierezové témy	Obsahový štandard	Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov (Žiak ...)
Zrod modernej doby a nacionalizmus	20			
Stabilita vs. zmena			nástup Napoleona domáca politika Napoleonove výboje Viedenský kongres (1815) Svätá aliancia	pozná okolnosti nástupu Napoleona k moci charakterizuje domácu politiku, vymenuje kľúčové udalosti – konkordát, občiansky zákonník pomocou mapy ukáže hlavné smery expanzie, vymenuje a opíše kľúčové bitky, charakterizuje politické zmeny v Európe vedie základné fakty o kongrese, charakterizuje závery kongresu vysvetlí pojem, charakterizuje spojenectvo, vysvetlí ciele definuje pojem, vysvetlí podstatu procesu

			reštaurácia	
Premeny spoločnosti			<p>predpoklady priemyselnej revolúcie</p> <p>podoby priemyselných revolúcií</p> <p>kapitalizmus spoločenské zmeny kapitalista, robotník nové mocnosti</p>	<p>definuje pojem, vymenuje a vysvetlí predpoklady priemyselnej revolúcie, v chro- nológii ukáže priebeh revolúcie vo svete</p> <p>ukáže vplyv parného stroja, vysvetlí priebeh revolúcie od ľahkého k ťažkému priemyslu, vymenuje a charakterizuje nové odvetvia priemyslu, dopravy a služieb</p> <p>definuje pojem vysvetlí vznik nových spoločenských vrstiev charakterizuje nové vrstvy vysvetlí ako priemyselná revolúcia prispela k vzniku nových mocností</p>
Národný štát			<p>nacionalizmus, jar národov</p> <p>revolúcie 1848-49v Európe</p> <p>vznik Nemecka a Talianska , cisárstvo</p>	<p>definuje pojem, charakterizuje smer a jeho ciele, vysvetlí pozitíva a negatíva nacionalizmu</p> <p>vysvetlí vplyv nacionalizmu na európsku politiku</p> <p>opíše kľúčové udalosti revolúcií v Nemecku, Francúzsku, Taliansku, zhodnotí výsledky revolúcií</p> <p>opíše situáciu v rozdrobených krajinách, opíše kľúčové udalosti zjednocovania, vysvetlí proble- matiku zjednocovania z hľadiska európskej politiky, porovná spôsoby zjednotenia, rozlíši zjednocovanie „zhora“ a „zdola“, charakterizuje pozície zjednotených krajín v Európe</p>
Moderné politické prúdy, človek moderného veku			<p>nové politické prúdy (konzervativizmus liberalizmus, socializmus, anarchizmus)</p> <p>ženská otázka,</p>	<p>definuje pojmy, charakterizuje východiská, základné postoje, pohľady na spoločnosť a názory na riešenie spoločenských konfliktov jednotlivých smerov opíše vznik a vývoj robotníckeho hnutia</p> <p>vysvetlí vznik moderného feminizmu</p> <p>definuje pojem, vysvetlí priebeh a problémy urbanizácie</p>

			<p>urbanizácia</p> <p>mesto, dedina</p> <p>vystažhovalectvo</p>	<p>porovná a zhodnotí spôsob života v meste a na vidieku</p> <p>vysvetlí príčiny vystažhovalectva koncom 19. sto-ročia</p>
Moderný slovenský národ	15			
Tri generácie národne uvedomelých vzdelancov			<p>prvé národné polemiky – apológie, maďarské národné hnutie</p> <p>otázka spisovného jazyka</p> <p>učenecká fáza národného hnutia (Bernolák, Palkovič)</p> <p>všeslovanská vzájomnosť (Kollár, Šafárik)</p> <p>politické programy (Štúr) od kultúrnych k politickým požiadavkám</p>	<p>vysvetlí príčiny vzniku národných polemík, charakterizuje postoje prvých autorov apológií</p> <p>charakterizuje jazykovú situáciu a zhodnotí dôležitosť spisovného jazyka</p> <p>vysvetlí vplyv osvietenstva na vznik národného obrodenia, charakterizuje prvý vedecký pokus o kodifikáciu jazyka, zhodnotí jeho prínos</p> <p>vysvetlí východiská všeslovanskej vzájomnosti, charakterizuje základné postoje predstaviteľov, zhodnotí jej prínos</p> <p>zhodnotí osobnosť Štúra, charakterizuje prechod od kultúrnych k politickým programom</p>
Slováci v revolúcii 1848/49			<p>revolúcia v Uhorsku</p> <p>Marcové zákony</p>	<p>charakterizuje situáciu pred revolúciou, opíše jej začiatok</p> <p>opíše prijatie zákonov, charakterizuje a zhodnotí ich prínos</p> <p>opíše kľúčové udalosti revolúcie, charakterizuje ciele revolúcie, vysvetlí problémy vyplývajúce z mnohonárodného charakteru štátu, zhodnotí jej výsledky,</p>

			<p>priebeh a výsledky revolúcie</p> <p>Slováci v revolúcii - medzi Viedňou a Budapešťou</p> <p>radikálne vystúpenia</p> <p>Žiadosti slovenského národa</p> <p>Slovanský zjazd</p> <p>dobrovoľnícke výpravy</p>	<p>zhodnotí postoj slovenských vodcov k revolúcii</p> <p>rozlíši „radikálne“ a „petičné“ aktivity, opíše najznámejšie radikálne vystúpenia</p> <p>opíše genézu žiadostí, charakterizuje ich obsah, rozlíši žiadosti „európskeho“ a „národného“ charakteru, zhodnotí význam</p> <p>uvedie základné fakty o zjazde, zhodnotí vystúpenie slovenskej delegácie</p> <p>opíše vznik SNR, vysvetlí príčiny výprav, uvedie kľúčové momenty, zhodnotí prínos</p>
Európska expanzia 1492 – 1914	11			
Objavitelia, dobyvatelia			<p>stredoveké predstavy o svete</p> <p>príčiny a predpoklady zámorských ciest</p> <p>hľadanie cesty do Indie – Portugalci a Španieli nový kontinent</p> <p>cesta okolo sveta</p>	<p>vysvetlí stredoveké predstavy o svete</p> <p>vymenuje a vysvetlí príčiny a predpoklady zámorských ciest</p> <p>vysvetlí príčinu hľadania novej cesty, charakterizuje „taktiku“ Španielov a Portugalcov, uvedie základné fakty a na mape ukáže najznámejšie plavby</p> <p>opíše zhodnotí Kolumbove cesty, vysvetli postupné prijímanie faktu, že ide o nový kontinent</p> <p>opíše a zhodnotí prvú cestu okolo sveta</p>
Kolónie, impérium			<p>„predkolumbovská Amerika“</p>	<p>Vymenuje a na mape ukáže civilizačné centrá charakterizuje civilizácie Inkov a Aztékov</p> <p>opíše výpravy Európanov do vnútrozemia</p>

			<p>dobytateľské výpravy, kolonizátor</p> <p>koloniálne ríše, prvé rozdelenie sveta</p>	<p>vysvetlí pojem kolónia, charakterizuje ekonomické vzťahy medzi kolóniami a „materskými krajinami“, opíše a na mape ukáže vznik koloniálnych ríš, charakterizuje prvé rozdelenie sveta</p>
Objavitelia a objavení			<p>zámorský obchod</p> <p>européizácia, stret kultúr, rasizmus</p>	<p>opíše vznik zámorského obchodu, vysvetlí jeho schému, vysvetlí vznik novodobého otrokárstva</p> <p>analyzuje vzťah Európanov k “novému svetu“, vysvetlí pojem „konflikt kultúr“, zhodnotí proces kolonizácie</p>
Od koncertu veľmocí k prvej svetovej vojne	8			
Zápas o veľmocenské postavenie			<p>európska rovnováha</p> <p>imperializmus</p> <p>regionálne konflikty</p> <p>Trojopolok, Dohoda</p>	<p>charakterizuje situáciu v Európe koncom storočia</p> <p>vysvetlí pojem, charakterizuje ciele starých a nových mocností, vymenuje najznámejšie objavné cesty, charakterizuje najznámejšie mimoeurópske konflikty, pomocou mapy opíše koloniálne rozdelenie sveta</p> <p>charakterizuje situáciu na Balkáne, vysvetlí postoje veľmocí, opíše balkánske vojny, zhodnotí ich výsledky</p> <p>vysvetlí pojem politického bloku, opíše vznik blokov, charakterizuje členské krajiny, zhodnotí ciele a charakter spolenectiev</p>
Slováci v Rakúsko – Uhorsku	12			
Mnohonárodná monarchia			<p>neoabsolutizmus</p> <p>pád absolutizmu</p> <p>dualizmus</p>	<p>definuje pojem absolutizmus, vymenuje a charakterizuje základné dokumenty absolutizmu, vymenuje znaky absolutizmu, zhodnotí výsledky revolúcie pre slov. národný život</p> <p>vysvetlí príčiny pádu, vymenuje dokumenty odstraňujúce absolutizmus, analyzuje text Memoranda, porovná text Memoranda a Žiadostí, zhodnotí prínos Matice</p> <p>vysvetlí príčiny a princípy dualizmu</p>

			maďarizácia modernizácia	porovná v zásadných bodoch vývin v rakúskej a uhorskej časti monarchie, charakterizuje politickú a spoločenskú situáciu v Uhorsku, vysvetlí príčiny zosilnenej maďarizácie po vyrovnaní charakterizuje situáciu v uhorskej ekonomike, opíše postupný proces modernizácie, vysvetlí príčiny zaostávania
Politické aktivity Slovákov			slovenská otázka politické strany industrializácia Uhorska	charakterizuje postoje slovenských predstaviteľov k vyrovnaní, porovná novú a starú školu slovenskú, opíše postoj uhorských úradov k slovenským inštitúciám, zhodnotí situáciu v národnom živote opíše vznik politických strán, charakterizuje ciele a politiku SNS, vysvetlí pojem volebná pasivita, charakterizuje aktivity Slovákov v Čechách, vysvetlí, opíše aktivity amerických Slovákov charakterizuje miesto Slovenska v procese industrializácie Uhorska, zhodnotí prínosy a negatíva industrializácie, opíše vznik sociálnej demokracie na Slovensku
Premeny Slovenska			vystáhovalectvo mesto, dedina	opíše sociálne procesy na Slovensku, vysvetlí príčiny vystáhovalectva opíše a charakterizuje sociálnu, národnostnú a hospodársku situáciu v slovenských mestách a dedinách

DEJEPIS 3. ročník				2 hodiny týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín
Názov tematického celku Témy	Hodiny	Prierezové témy	Obsahový štandard	Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov (Žiak ...)
Prvá svetová vojna	7			
Zákopová vojna	4		Život v zákopoch, život v zázemí, veda ako zbraň,	- zovšeobecni príčiny vojny -rozpozná kľúčové medzníky priebehu vojny, -rekonštruuje život vojakov v zákopoch, -analyzuje plagát ako súčasť vojnovnej propagandy, - zdôvodní nové zbrane vo vojne,

Versailleský systém	3		dôsledky vojny, nová mapa Európy,	- zhodnotí dôsledky vojny, - identifikuje geopolitické zmeny po prvej svetovej vojne, - zostaví mentálnu mapu nástupníckych štátov, - simuluje vylepšovanie mieru po prvej sv.vojne,
Slováci a vznik ČSR	6			
Slovenská spoločnosť počas vojny	2		idea vzniku Československa,	- vystihne situáciu na Slovensku počas vojny, - zdôvodní prítomnosť vojenských operácií na území Slovenska,
Cesta k samostatnému československému štátu	4		československý odboj, politické programy, ČSR v geopolitike,	- vymedzí medzníky domáceho a zahraničného odboja, - analyzuje dokumenty: <i>Clevelandská dohoda</i> , <i>Pittsburská dohoda</i> , <i>Martinská deklarácia</i> , - zaujme postoj ku vzniku ČSR,
Na ceste k druhej svetovej vojne	10			
Podoby totality a demokracie	6		bolševický prevrat, komunizmus, moderná demokracia (Veľká Británia, USA), fašizmus, nemecký národný socializmus	- rozlíši znaky totalitného politického systému v Rusku a ZSSR, - špecifikuje znaky totalitných režimov v Taliansku a Nemecku, - odhalia na konkrétnych príkladoch cieľe propagandy totalitných režimov, - vymedzí znaky demokratických systémov v medzivojnovom období, - zhodnotí úroveň ľudských a občianskych práv v tomto období,
Druhá svetová vojna	4		Európa pod nemeckou hegemóniou, plán Barbarossa, japonská expanzia, protifašistická koalícia, odboj, život v čase vojny, šoa – holokaust, dôsledky vojny, etnické čistky	- identifikuje príčiny vojny, - rozčlení jednotlivé etapy vojny, - zdokumentuje holokaust na konkrétnom príbehu, - rekonštruje podobu protifašistického odboja na konkrétnom príbehu, - identifikuje cieľe a prostriedky propagandy bojujúcich strán na konkrétnych príkladoch, - dokáže vplyv vedy a techniky na priebeh totálnej vojny, - špecifikuje dôsledky vojny
Konflikt ideológií	11			
Studená vojna	7		rozdelenie sveta, od výstavby k pádu berlínskeho múru, krízy v čase studenej vojny Blízky východ,	- identifikuje príčiny vzniku bipolárneho sveta, - zdokumentuje podstatné príklady krízových javov rozdeleného sveta,

			Ázia, Afrika	<ul style="list-style-type: none"> - zaujme postoj v problémovej diskusii: izraelsko – arabské spoložitie, - zhodnotí proces dekolonizácie, - zdôvodnia príčiny pádu železnej opony
Krízy v sovietskom bloku	4		maďarská revolúcia, Solidarita, perestrojka, glasnosť,	- zdôvodní vplyv perestrojky a glasnosti na vnútropolitický vývoj štátov východného bloku
Premeny Československa	20			
Medzivojnové Československo a Slováci	6		politický systém, menšiny, zmeny slovenskej spoločnosti, slovenské politické prúdy, slovenská kultúra	<ul style="list-style-type: none"> - analyzuje teóriu čechoslovakizmu, - špecifikuje znaky politického systému ČSR, - analyzuje hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky, - rozlíšia hlavné prúdy slovenskej politickej scény v rámci ČSR, - zaujmú postoj k prejavom autonomizmu a centralizmu
Slovenská republika (1939 – 1945)	8		autoritatívny režim, Židovský kódex, protifašistický odboj, SNP, Slováci na bojiskách svetovej vojny, každodenný život,	<ul style="list-style-type: none"> - rozpozna príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráže, - zaujme postoj v problémovej diskusii: politika ústupkov versus úsilie o mier, - odhalia príčiny vzniku autonómie a slovenského štátu, - rozpozna kľúčové medzníky vnútropolitického vývoja Slovenskej republiky, - analyzuje hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky, - analyzuje židovský kódex, - zaujme postoj k rôznym názorom na SNP, - vyhľadá príklady účasti Slovákov na bojiskách svetovej vojny, - zdokumentuje na konkrétnych príbehoch každodenný život, - vytvorí projekt: <i>Slovenská republika očami pamätníkov</i>
Slovensko v komunistickom Československu	6		od ľudovej demokracie ku komunistickej totalite, odsun Nemcov, maďarská otázka, februárový prevrat, podoby totality a jej obeť, odpor proti totalite, pražská jar, normalizácia, podoby socialistickej každodennosti	<ul style="list-style-type: none"> - rozpozna medzníky vnútropolitického vývoja ČSR (1945 – 1948), - zdokumentuje prípravu komunistov na prevzatie moci, - vymedzí príčiny a dôsledky začlenenia ČSR do sovietskeho bloku, - identifikuje na konkrétnych príkladoch formy odporu proti totalite, - vymedzí príčiny a dôsledky reformného procesu v roku 1968, - zaujme postoj v problémovej diskusii: socializmus s ľudskou tvárou, - vysvetlí dôsledky obdobia normalizácie,

				- zdokumentuje na konkrétnych príbehoch podoby každodenného života...
Európska integrácia	2			
Pád železnej opony	2		EHS, Európska únia	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetlí mocenské a politické dôvody euroatlantickej hospodárskej a vojenskej spolupráce, - rozpozna kľúčové medzníky procesu európskej integrácie, - identifikuje podstatné problémy procesu integrácie, - rozpozna kultúrne európske hodnoty, - zaujme postoj k inakosti spoločnej Európy, - posúdi dôležitosť zachovania národných hodnôt a tradícií v kontexte európskej integrácie, - zdokumentuje krízové javy v Európe a vo svete po roku 1989...
Vznik Slovenskej republiky (1993)	8			
Vznik slovenskej republiky	4		nežná revolúcia, rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky, Slovenská republika a EU	<ul style="list-style-type: none"> - vymedzí príčiny a dôsledky zrútenia komunistického režimu, - identifikuje príčiny a dôsledky rozdelenia Československa, - diskutuje o význame vzniku Slovenskej republiky, - rozpozna kľúčové medzníky vývoja po roku 1993,
Globalizácia	4		globálna dedina, krízové javy, terorizmus, ekológia informačná explózia, mediálny svet	<ul style="list-style-type: none"> - špecifikuje globálne problémy súčasného sveta, - zdokumentuje príklady kladných a záporných globalizačných procesov, - číta kriticky jednotlivé médiá, - rozlišuje primárne a sekundárne pramene, - uvedomuje si, že záznam minulosti možno rôzne interpretovať, - verbalizuje obrazové pramene ako historický prameň, - analyzuje grafické pramene, - analyzuje film ako školský historický prameň